

**ВНУТРІШНІ ВІЙСЬКА
МВС УКРАЇНИ**

№ 4 2007

ЧЕСТЬ І ЗАКОН

Щоквартальний науково-практичний журнал

Видання засновано у 2001 р.

Журнал зареєстровано Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України (Свідоцтво КВ № 5164 від 29.05.2001 р.)

Засновник – Головне управління внутрішніх військ МВС України
м. Київ, вул. Народного ополчення, 9а

Тел.: (044) 271-59-71,
тел./факс: (044) 277-30-21

Журнал “Честь і закон” включено до Переліку № 13 наукових фахових видань ВАК України, галузь “Військові науки” (постанова президії ВАК України від 10 грудня 2003 р. № 1-05/10, Бюлетень ВАК України, 2004, № 1).

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Академії внутрішніх військ МВС України
(протокол № 10 від 19.12.2007 р.)*

Редколегія не завжди поділяє думки і позиції авторів публікацій.

За достовірність викладених фактів, цитат та інших відомостей відповідає автор.

Редколегія залишає за собою право на власне рецензування поданих статей.

Листування з читачами – тільки на сторінках журналу.

Голова координаційної ради
Станіслав Олександрович Левченко

Члени координаційної ради:
Богдан Іванович Пилипів;
Василь Степанович Молдавчук;
Степан Тимофійович Полторац, *кандидат педагогічних наук, доцент*;
Володимир Вікторович Довбня

Відповідальний редактор
Сергій Анатолійович Бабак, *кандидат військових наук, старший науковий співробітник*

Редакційна колегія:
Василь Максимович Телелім, *доктор військових наук, професор*;
Володимир Іванович Шарий, *доктор військових наук, професор*;
Іван Онопрійович Кириченко, *доктор військових наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України*;
Олександр Миколайович Шмаков, *доктор військових наук, професор*;
В'ячеслав Петрович Городнов, *доктор військових наук, професор*;
Володимир Ігорович Пелепейченко, *доктор технічних наук, професор*;
Олександр Павлович Кондратенко, *доктор технічних наук, професор*;
Іван Григорович Радванський, *кандидат педагогічних наук, доцент*;
Юрій Павлович Бабков, *кандидат технічних наук, доцент*;
Микола Олексійович Ніколаєв, *кандидат технічних наук, старший науковий співробітник*;
Володимир Вікторович Сисоєв, *кандидат технічних наук, доцент*;
Валерій Павлович Якубчик

Відповідальний секретар
Володимир Мусійович Захаров

З М І С Т

Воєнне мистецтво

О.М. Шмаков

Критерій складності оперативної обстановки у сфері забезпечення громадської безпеки для оперативної ланки сил охорони правопорядку..... 4

В.В. Довбня, Т.А. Сутюшев

Бойовий порядок пошукової групи – “в лінію пошукових колон”..... 9

Г.А. Дробаха, С.А. Бабак, М.Д. Ткаченко

Порядок визначання рівня безперервності управління частинами і з'єднаннями внутрішніх військ при виконанні ними службово-бойових завдань..... 15

О.В. Кривенко

Методика розрахунку чисельності підрозділів та частин внутрішніх військ..... 21

Озброєння і військова техніка, спеціальні засоби

С.А. Войтович, Б.О. Демідов, С.Б. Клімов, М.В. Науменко

Методичний підхід до визначення часових параметрів життєвих циклів зразків озброєння і військової техніки, що модернізуються..... 25

Всебічне забезпечення службово-бойової діяльності внутрішніх військ і правоохоронних органів

В.А. Музичук, О.І. Біленко, Л.В. Розанова

Напрямки вдосконалення технічного забезпечення службово-бойової діяльності внутрішніх військ МВС України..... 31

Воєнна економіка, військовий менеджмент

С.П. Павлов, В.Г. Медінцев, В.М. Мельник

Розрахунок потреби у пально-мастильних матеріалах для частин внутрішніх військ МВС України..... 36

С.П. Павлов, О.Г. Бондаренко

Проблеми створення системи моніторингу ринку праці для комплектування внутрішніх військ рядовим і сержантським складом на контрактній основі..... 40

C O N T E N T S

Military Sciences

O.M. Shmakov

Complexity criterion of operative situation in providing public safety for the operative link of law and order forces..... 4

V.V. Dovbnya, T.A. Sutyshev

Battle order of search party – in-line search columns..... 9

G.A. Drobakha, S.A. Babak, M.D. Tkachenko

Ways of determining the level of continuous command and control over units and formations of the Troops of the Interior in accomplishing routine and combat missions..... 15

O.V. Krivenko

Method of calculating the strength of units and subunits of the Troops of the Interior..... 21

Armament defense technology, special assets

S.A. Voytovych, B.O. Demydov, S.B. Klymov, M.V. Naumenko

Methodological approach to determining time parameters of life cycles of the modernized versions of armament and military equipment..... 25

All-Round Providing of Service Activities of the Interior Forces and Law Machinery

V.A. Muzichuk, O.I. Bilenko, L.V. Rozanova

Ways of improving maintenance system of the Troops of the Interior routine and combat activities..... 31

Military Economy, Military Management

S.P. Pavlov, V.G. Medintsev, V.M. Melnik

Calculation of the POL (petroleum, oil and lubricants) needs for the Troops of the Interior units..... 36

S.P. Pavlov, O.G. Bondarenko

Problems of creating labour monitoring market system in recruiting the Troops of the Interior by enlisted and non-commissioned personnel on the contract basis 40

З М І С Т

C O N T E N T S

Філософсько-правові та морально-психологічні проблеми службово-бойової діяльності внутрішніх військ і правоохоронних органів

Psychological, Legal and Philosophic Problems in Conducting Service Activities of the Interior Forces and Law Machinery

В.С. Молдавчук

V.S. Moldavchuk

Актуальні проблеми вдосконалення виховної роботи у внутрішніх військах МВС України у процесі їх реформування..... 45

Actual problems of improving educational work in the Troops of the Interior at the reforming stage..... 45

Г.К. Колісницький

G.K. Kolisnitsky

Особливості морально-психологічної підготовки правоохоронців до бойового застосування вогнепальної зброї..... 50

Peculiarities of moral-psychological training of the militia personnel for combat application of firearms..... 50

І.І. Ліпатов, І.І. Приходько, Д.В. Павлов

I.I. Lipatov, I.I. Prikhodko, D.V. Pavlov

Психологічна готовність військовослужбовців внутрішніх військ до службово-бойової діяльності в екстремальних умовах..... 54

Psychological readiness of the Troops of the Interior military personnel for routine and combat activities under extreme conditions..... 54

Анотації..... 59

Summary..... 59

Наші автори..... 61

Our authors..... 61

Короткі повідомлення..... 62

Short Reports..... 62

УДК 159.92-355.12

І.І. Ліпатов, І.І. Приходько, Д.В. Павлов

ПСИХОЛОГІЧНА ГОТОВНІСТЬ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ВНУТРІШНІХ ВІЙСЬК ДО СЛУЖБОВО-БОЙОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВАХ

Показано вплив інформаційних стрес-факторів на психологічну готовність особового складу. Запропоновано основи програми психологічної підготовки військовослужбовців внутрішніх військ з діагностики, формування та розвитку психологічної готовності військовослужбовців до екстремальних умов службово-бойової діяльності.

Постановка проблеми. В умовах реформування внутрішніх військ (ВВ) гостро постає питання психологічної підготовки військовослужбовців. Це зумовлено підвищенням якісних показників складників, які характеризують стан боєготовності підрозділів і військових частин внутрішніх військ МВС України. Службово-бойова діяльність військовослужбовців ВВ проходить у складних, а здебільшого в екстремальних умовах, пов'язаних з ризиком для здоров'я та життя, і вимагає від особистості високого рівня розвитку певних індивідуально-психологічних якостей, сформованості професійно важливих якостей, готовності до виконання службово-бойових завдань (СБЗ).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблему готовності до діяльності в екстремальних умовах розглядали М.Й. Варій, М.М. Козяр, С.Ю. Лебедева, О.М. Логачов, В.А. Молотай, О.А. Матеюк, О.Р. Охременко, І.В. Платонов, В.А. Пономаренко, А.І. Черняк, О.В. Тимченко та багато інших вітчизняних і зарубіжних науковців [1 – 8]. Проте в їхніх дослідженнях є різні підходи до визначення готовності людини до дій в екстремальних умовах. Деякі автори використовують поняття “психічна готовність”, “психологічна готовність”, “з мобілізованість”, “боездатність”, “стійкість”, “настроєність” тощо. Тому є необхідність у вивченні змісту поняття готовності військовослужбовців внутрішніх військ до дій в екстремальних умовах та у визначенні шляхів її формування і розвитку в особового складу для ефективного виконання поставлених перед ним службово-бойових завдань, що зумовлює актуальність цього дослідження.

Мета статті – показати вплив інформаційних стрес-факторів на психологічну готовність особового складу внутрішніх військ та запропонувати основи програми психологічної підготовки військовослужбовців ВВ з

діагностики, формування та розвитку їх психологічної готовності до екстремальних умов службово-бойової діяльності.

Виклад основного матеріалу. Аналіз наукових досліджень з наведеної проблеми засвідчив, що в структурі психологічної готовності до службово-бойової діяльності виділяються, в основному, дві взаємопов'язані системи компонентів психіки військовослужбовця: стійкі та динамічні компоненти [3, 5, 7 – 9]. До стійких компонентів відносять: особливості психічних пізнавальних процесів (відчуття, сприйняття, уявлення, пам'ять, увага, мислення), які притаманні конкретній військовій професії; психічні властивості особистості (військово-професійна направленість, риси характеру, що необхідні для конкретної спеціальності); професійна майстерність; фізична витривалість та психологічна стійкість. Динамічними компонентами психіки є: ситуативні відчуття (упевненість, гордість, ненависть, горе, страждання тощо) та психічні стани (емоційне піднесення, ентузіазм, пригніченість). Усі ці компоненти безпосередньо впливають на ефективність виконання службово-бойового завдання військовослужбовцями: вони спроможні як стимулювати поведінку індивіда, мобілізувати його психічний потенціал для якісного виконання завдання, так і дезорганізувати його діяльність.

Таким чином, психологічна готовність військовослужбовців внутрішніх військ до службово-бойової діяльності є оперативним станом підвищеної настроєності та з мобілізованості психіки особистості, що має багатокомпонентну структуру, яка спрямована на прийняття раціональних рішень в екстремальних умовах та ефективне виконання службово-бойових завдань. Структура психологічної готовності військовослужбовців ВВ до службово-бойової діяльності складається з таких компонентів: когнітивний, емоційний, вольовий,

регуляторний (поведінковий) та особистісний. Кожен з визначених компонентів психологічної готовності має власну ієрархічну структуру.

Варто зазначити, що на психологічну готовність військовослужбовця ВВ впливають особистісна мотивація служби, рівень індивідуальної професійної підготовки, соціальне оточення, в якому він перебуває (вплив командира та співслужбовців на виконання службово-бойового завдання), а також ставлення держави та суспільства до діяльності внутрішніх військ.

Оцінку психологічної готовності слід починати з психологічного обстеження військовослужбовців на момент призову на військову службу (строкову або за контрактом) та перед вступом кандидатів для навчання до ВВНЗ, що дозволить визначити початковий рівень розвитку психологічної готовності (всіх зазначених вище компонентів як окремо, так і інтегрального показника), спрогнозувати перспективу формування, розвитку або вдосконалення необхідних складників. Формування психологічної готовності військовослужбовців доцільно проводити, спираючись на їхнє усвідомлене ставлення до майбутньої професійної діяльності.

При формуванні психологічної готовності до службово-бойової діяльності треба враховувати рівень внутрішнього занепокоєння – тривожність.

Як показали результати дослідження рівня особистісної та ситуативної тривожності у 56-ти військовослужбовців ВВ за допомогою методики зміни рівня тривожності Тейлора (доповненою В.Г. Норахідзе) та діагностики самооцінки тривожності Ч.Д. Спілбергера (адаптованою Ю.П. Ханіним) перед виконанням службово-бойового завдання, у 12 % особового складу виявлено високий рівень ситуативної тривожності. Це вказує на підвищену чутливість військовослужбовців до виникнення професійного стресу, який виявляється у фізіологічних та психологічних реакціях індивіда на складну трудову ситуацію.

До факторів та умов виникнення професійного стресу у військовослужбовців внутрішніх військ належать такі: рівень особистісної психологічної готовності до виконання СБЗ, професійне навантаження, складність завдання, чинник часу, кількісне та якісне перевантаження, вплив середовища на індивіда й індивіда на середовище, неузгодженість вимог завдання щодо психічних і фізичних ресурсів особистості, психічне знесилання та виснаження тощо. Вплив указаних

вище стрес-факторів підвищеної інтенсивності та умов у процесі моделювання службово-бойового завдання спричиняє зміну психічного стану військовослужбовців. Однак зауважимо, що у 86 % військовослужбовців, які мають певний досвід участі у навчаннях (понад 5–7 разів), високу мотивацію успішного виконання службово-бойового завдання, психічні реакції та стани виявлялися як позитивні, що супроводжувалися піднесенням, активністю, зібраністю і, як наслідок, успішним виконанням поставлених завдань. Це переконує в тому, що толерантність до професійного стресу є набутою якістю особистості, а отже, піддається коригуванню у процесі підготовки особового складу до дій в екстремальних умовах. З військовослужбовцями, що мають високий рівень ситуативної тривожності, необхідна індивідуальна цілеспрямована робота, направлена на зниження психічної напруженості, що включає проведення спеціальних психологічних заходів.

Зазначимо, що при стресі виникають дві основні форми змін поведінкової активності: активізація і пасивне поведінкове реагування. Активне поведінкове реагування виникає, коли стресогенна ситуація суб'єктивно можлива, тобто у досвіді суб'єкта є кількість прецедентів, аналогічних до неї, достатню для формування програми активного захисного адаптаційного реагування. Активне поведінкове реагування має дві фази: мікроструктури “програмного реагування” і “ситуаційного реагування”. Пасивне поведінкове реагування виникає, коли стресогенна ситуація суб'єктивно неможлива, тобто безпрецедентна для суб'єкта.

З огляду на це нами було проведено дослідження процесів опрацювання інформації при стресі. Обстеженню підлягали 30 військовослужбовців при впливі на них стресових ситуацій під час моделювання СБЗ. Об'єкти обстеження були поділені на три групи: до першої ввійшли 12 військовослужбовців, які мали активізацію поведінкового реагування при стресі, до другої – 10, що характеризувалися пасивним поведінковим реагуванням, до третьої – 8, поводження й емоційні прояви яких відповідали вихідному стану. Методиками дослідження реагування організму на стрес були такі: багаторівневий особистісний запитальник “Адаптивність (МЛО-АМ)” [9], визначення короткочасної зорової пам'яті та “Оперативна пам'ять” [10]. У першій серії експериментів особам, яких досліджували, пропонувалося довільно спостерігати за всім, що відбувається

перед ними. У другій серії для них пропонувалися тестові події із завданням запам'ятати зміст і послідовність. Водночас експертами здійснювався запис усього того, що могла бачити обстежувана особа. Після обох серій експериментів порівнювалися результати спостереження об'єктів обстеження із записами експертів.

У процесі дослідження було виявлено, що у першій фазі активного поведінкового реагування у військовослужбовців “блокується” усвідомлення зовнішньої візуальної інформації, “звужується” обсяг її сприйняття, що певною мірою є вибірковою обслуговуванням програми адаптивної поведінки (дії). Для другої фази активного поведінкового реагування обстежуваних осіб характерним було зниження контролю свідомості за правильністю і цінністю сигналів, що надходять до них, формування у них певної концептуальної моделі ситуації, полегшення відбиття у пам'яті (та відтворення у майбутньому) інформації, що підкріплює цю концептуальну модель. У результаті сприйнятий інформаційний концепт ставав таким, що складав власну думку суб'єкта.

Для військовослужбовців з пасивним поведінковим реагуванням при зазначеному стресорі були характерні: зниження контролю за вибірковістю мнестичних асоціацій, важливість даних йому інструкцій, успішність спостереження за поточними подіями, схильність до небажання виконувати поставлене завдання, тенденція до його заміни нетривіальними діями.

З метою дослідження значення особливостей мікроструктури емоційного стресу для регулювання засвоєння інформації була проведена експериментальна перевірка можливостей формування і “закріплення” у свідомості інформаційного концепту шляхом створення стресогенної послилки під час сприйняття обстежуваними особами вербальної інформації. Об'єкти дослідження (18 військовослужбовців) були поділені на дві групи. Одній із них вербально було запропоновано текст, що містив стресогенні послилки у вигляді емоційно значимих слів і виразів різного типу (професійно значущого). Іншій групі пропонувався текст, у структурі якого не було спеціального емоційного навантаження. При першому прочитанні тексту помічник керівника імітував “прикру” помилку, “недоречне” застереження, за що на очах групи, яка була об'єктом дослідження, одержував догану від керівника експерименту, що імітував гнів і вимагав повторити читання тексту. При повторному його читанні помічник знову імітував аналогічні “помилки”, при цьому не було

емоційної реакції з боку керівника експерименту. Таким чином, стресогенною послилкою було місце в тексті, де помилково пропускатися слово.

В обох серіях експериментів визначалися показники короткочасної пам'яті (через 1 – 10 хв після прочитання) і довгострокової пам'яті (через добу після прочитання). Результати дослідження осіб першої групи показали, що тільки у тих, хто має інтерес до емоціогенного змісту стресогенної послилки, спостерігалось поліпшення запам'ятовування вербальної інформації протягом 1 – 4 с після стресогенної послилки. В експерименті з другою групою поліпшення запам'ятовування після стресогенної послилки відзначено в п'ятьох осіб. Результати опитування показали, що вони “співпереживали” з помічником, який припускався “помилки” під час читання тексту.

Наведені вище експериментальні дані і результати спостережень указують на те, що при короткочасному стресі змінюється “доступність” інформації, що надходить до суб'єкта. Властива суб'єктові або “створена” стресором психологічна установка полегшує засвоєння інформації, що підкріплює цю установку і, навпаки, перешкоджає засвоєнню інформації, якщо остання їй суперечить. Такі інформаційні мікростресори у процесі формування психологічної готовності є одними з побудників психічної активності військовослужбовців.

Таким чином, для формування психологічної готовності військовослужбовців внутрішніх військ до службово-бойової діяльності в екстремальних умовах необхідним є розроблення програми психологічної підготовки особового складу. У ній виділяються загальні для всіх військовослужбовців напрямки підготовки і спеціальні, які мають урахувувати рівень розвитку індивідуально-психологічних та професійно важливих якостей, особливості військової спеціальності та посадові вимоги, досвід виконання службово-бойових завдань тощо.

До загальних напрямків психологічної підготовки, що дозволяють формувати, розвивати й удосконалювати різні рівні психологічної готовності військовослужбовців до службово-бойової діяльності, відносять:

- удосконалення бойової готовності підрозділу в цілому, виключення невизначеності або суперечливості щодо виконання завдань;
- вивчення тактики дій імовірного противника;
- своєчасне і максимально повне інформування військовослужбовців про оперативну обстановку та можливі її зміни перед виконанням службово-бойових завдань;

– створення в колективі атмосфери відповідальності, пильності, творчості й ініціативи, відчуття патріотичного і бойового настрою шляхом проведення неформальних, емоційно насичених психологічних заходів;

– моделювання умов виконання майбутніх завдань та проведення заходів з бойової підготовки, які найповніше відтворюють оперативну обстановку перед виконанням СБЗ;

– постійне уважне вивчення настрою у військових колективах, своєчасна діагностика негативних психічних реакцій та станів військовослужбовців, усунення небажаних тенденцій до їх виникнення;

– ретельний облік психологічних наслідків усіх прийнятих рішень і проведених заходів, а також відсутності таких рішень або заходів та їх вплив на психологічну готовність підрозділу в цілому.

До спеціальних напрямків психологічної підготовки належать такі:

– підвищення обґрунтованої внутрішньої переконливості військовослужбовців у власних силах, у надійності своїх товаришів і командирів, упевненості у своїй зброї для успішного виконання службово-бойових завдань;

– удосконалення особистісної психологічної готовності до психічних навантажень, труднощів, які виникають під час повсякденної професійної діяльності, а також в умовах ситуацій, що моделюються як максимально наближені до бойових;

– формування довгострокової психологічної стійкості та надійності під час підготовки та виконання СБЗ, адекватних реакцій на несподівані ситуації, вміння діяти гнучко й активно в умовах бойової обстановки;

– розвиток самовладання та самоконтролю, витримки, оптимізму, зниження схильності до негативного впливу тимчасових невдач, неприборканого прагнення успішно виконати завдання;

– розвиток професійно важливих якостей, необхідних для успішного виконання службово-бойових завдань.

Вирішення завдань з психологічної підготовки не може обмежуватися тільки підготовкою кожного військовослужбовця окремо. Навіть слабо професійно підготовлений військовослужбовець може проявити більше здібностей і діяти краще у дружньому, згуртованому бойовому колективі. І навпаки, досвідчений військовослужбовець зазнає зайвої психічної напруженості, невпевненості, якщо у малій групі, військовому колективі немає

взаєморозуміння, довіри, поваги, відповідальності, дружби. Багато чого залежить і від ставлення особового складу до командира, його стилю керівництва, авторитету; беззастережна довіра до нього значно підвищує психологічну готовність підлеглих.

Висновки

1. Психологічна готовність військовослужбовців внутрішніх військ до службово-бойової діяльності є оперативним станом підвищеної настроєності та змобілізованості психіки особистості, спрямованої на прийняття раціональних рішень в екстремальних умовах та ефективне виконання службово-бойових завдань.

2. При короткочасному професійному стресі властивий суб'єктові або "створений" стресором психологічний вплив полегшує засвоєння інформації і, навпаки, перешкоджає її засвоєнню, якщо остання суперечить цьому впливу. Такі інформаційні мікростресори у процесі формування психологічної готовності є одними з побудників психічної активності військовослужбовців.

3. Програма психологічної підготовки особового складу внутрішніх військ повинна включати комплекс психолого-педагогічних заходів, спрямованих на формування у військовослужбовців психологічної готовності, необхідної для ефективного виконання службово-бойових завдань. У програмі виділяються загальні і спеціальні напрямки підготовки, які мають урахувувати рівень розвитку індивідуально-психологічних та професійно важливих якостей військовослужбовців, досвід участі у подібних заходах, умови та особливості виконання службово-бойових завдань тощо.

Надалі у дослідженнях планується експериментально виявити і визначити показники та критерії оцінки психологічної готовності військовослужбовців внутрішніх військ до службово-бойової діяльності.

Список використаних джерел

1. Козоріз К.І. Соціально-психологічне забезпечення оптимізації формування готовності військовослужбовців до виконання завдань варткової служби // Вісн. Київськ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. Військово-спеціальні науки. – 2005. – № 9. – С. 86–89.

2. Логачов М.Г. Психологічна підготовка особового складу спеціальних підрозділів до дій в

екстремальних ситуаціях: Автореф. дис. ... канд. психол. наук: 19.00.06 / Університет внутрішніх справ. – Харків, 2001. – 16 с.

3. Молотай В.А. Формування психологічної готовності військовослужбовців внутрішніх військ МВС України до діяльності по охороні громадського порядку: Автореф. дис. ... канд. психол. наук: 19.00.09 / Національна академія Державної прикордонної служби України ім. Б. Хмельницького. – Хмельницький, 2006. – 20 с.

4. Охременко О.Р. Діяльність у складних напружених та екстремальних умовах. – К.: НАОУ, 2004. – 341 с.

5. Платонов І.В. Динаміка психологічної готовності майбутніх офіцерів внутрішніх військ до правоохоронної діяльності: Автореф. дис. ... канд. психол. наук: 20.02.02 / Національна академія Прикордонних військ України ім. Б. Хмельницького. – Хмельницький, 2001. – 16 с.

6. Пономаренко В.А. Соціально-психологічне содержание боевого стресса // Психол. журн. – М., 2004. – Т. 25. – № 3. – С. 98–102.

7. Стукалов А.Н. Действия сотрудников ОВД в различных видах боя (по опыту ведения боевых действий в локальных войнах и вооруженных конфликтах): Учеб. пособие для курсантов и слушателей образовательных учреждений высш. проф. образования МВД России. – 2-е изд. – Воронеж: Воронежск. ин-т МВД России, 2000. – 60 с.

8. Черняк А.І., Молотай В.А. Психологічна готовність до діяльності в особливих умовах як предмет психологічного дослідження // Вісн. Київськ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. Військово-спеціальні науки. – 2006. – Вип. 12–13. – С. 95–98.

9. Психология и педагогика. Военная психология: Учебник для вузов / Под ред. А.Г. Маклакова. – С Пб.: Питер, 2005. – 464 с.

10. Альманах психологических тестов. – М.: КСП, 1996. – 400 с.

Стаття надійшла до редакції 12.11.2007 р.

Аннотации	Summary
<p>УДК 35.071.1</p> <p>А.Н. Шмаков</p> <p>Критерий сложности оперативной обстановки в сфере обеспечения общественной безопасности для оперативного звена сил охраны правопорядка</p> <p><i>Приведено новое содержание критерия сложности оперативной обстановки в сфере обеспечения общественной безопасности. Предложен вариант социально-политического критерия сложности оперативной обстановки.</i></p> <p>С. 4–8.</p>	<p>UDC 35.071.1</p> <p>O.M. Shmakov</p> <p>Complexity criterion of operative situation in providing public safety for the operative link of law and order forces</p> <p><i>New content of complexity criterion of operative situation in providing public safety is given. The variant of socio-political complexity criterion of operative situation is offered.</i></p> <p>P. 4–8.</p>
<p>УДК 355.4</p> <p>В.В. Довбня, Т.А. Сутюшев</p> <p>Боевой порядок поисковой группы – “в линию поисковых колонн”</p> <p><i>Предлагается боевой порядок поисковых групп – “в линию поисковых колонн”, который наиболее применим для ведения поиска в условиях заминированной или технически сложной для передвижения местности. Приводятся результаты последних полевых исследований предложенного боевого порядка применительно к условиям горно-пустынной местности.</i></p> <p>С. 9–14.</p>	<p>UDC 355.4</p> <p>V.V. Dovbnya, T.A. Sutyshov</p> <p>Battle order of search party – in-line search columns</p> <p><i>Battle order of search parties– in-line search columns – which is most applicable for the conduct of search under conditions of the mine-infested or restricted terrain is offered. The results of recent field tests of the suggested battle order on the restricted terrain, like mountains or desert, are given..</i></p> <p>P. 9–14.</p>
<p>УДК 355.45:623.618</p> <p>Г.А. Дробаха, С.А. Бабак, Н.Д. Ткаченко</p> <p>Порядок определения уровня непрерывности управления частями и соединениями внутренних войск при выполнении ими служебно-боевых задач</p> <p><i>Рассмотрены необходимые и достаточные условия обеспечения и порядок вычисления показателей непрерывности управления частями и соединениями внутренних войск при выполнении ими служебно-боевых задач.</i></p> <p>С. 15–20.</p>	<p>UDC 355.45:623.618</p> <p>G.A. Drobakha, S.A. Babak, M.D. Tkachenko</p> <p>Ways of determining the level of continuous command and control over units and formations of the Troops of the Interior in accomplishing routine and combat missions</p> <p><i>The necessary and sufficient conditions in providing and calculating indexes of continuous command and control over units and formations of the Troops of the Interior in accomplishing routine and combat missions are determined.</i></p> <p>P. 15–20.</p>
<p>УДК 355.212.5</p> <p>А.В. Кривенко</p> <p>Метод расчета численности подразделений и частей внутренних войск</p> <p><i>Определена методика расчета штатной численности подразделений и воинских частей внутренних войск в зависимости от объемов возложенных на них задач.</i></p> <p>С. 21–24.</p>	<p>UDC 355.212.5</p> <p>O.V. Krivenko</p> <p>Method of calculating the strength of units and subunits of the Troops of the Interior</p> <p><i>The method of calculating the authorized strength of units and subunits of the Troops of the Interior depending on the missions assigned to them is determined.</i></p> <p>P. 21–24.</p>
<p>УДК 351.864:001.89</p> <p>С.А. Войтович, Б.А. Демидов, С.Б. Климов, М.В. Науменко</p> <p>Методический подход к определению временных параметров жизненных циклов модернизируемых образцов вооружения и военной техники</p> <p><i>Рассматриваются вопросы, касающиеся методики оценивания и прогнозирования значений временных параметров жизненных циклов образцов вооружения и военной техники при планировании и управлении реализацией мероприятий по их модернизации.</i></p> <p>С. 25–30.</p>	<p>UDC 351.864:001.89</p> <p>S.A. Voytovych, B.O. Demydov, S.B. Klymov, M.V. Naumenko</p> <p>Methodological approach to determining time parameters of life cycles of the modernized versions of armament and military equipment</p> <p><i>Methods of evaluating and predicting time parameters of life cycles of the armament and equipment versions in planning and management the activities of their modernization are concerned.</i></p> <p>P. 25–30.</p>
<p>УДК 355.02</p> <p>В.А. Музычук, А.И. Биленко, Л.В. Розанова</p> <p>Направления усовершенствования технического обеспечения служебно-боевой деятельности внутренних войск МВД Украины</p> <p><i>Рассмотрена система технического обеспечения частей и подразделений внутренних войск МВД Украины, ее главные задачи, основные мероприятия, проводимые при подготовке к выполнению служебно-боевых задач и в ходе их выполнения. Определены пути усовершенствования технического обеспечения служебно-боевой деятельности внутренних войск МВД Украины.</i></p> <p>С. 31–35.</p>	<p>UDC 355.02</p> <p>V.A. Muzichuk, O.I. Bilenko, L.V. Rozanova</p> <p>Ways of improving maintenance system of the Troops of the Interior routine and combat activities</p> <p><i>The article deals with the Interior Forces units maintenance system, its main missions, and main activities conducted both at the preparation stage for routine and combat activities and in their accomplishment. The ways of improving maintenance system for providing routine and combat activities of the Interior Forces of Ukraine are also defined.</i></p> <p>P. 31–35.</p>

Аннотации	Summary
<p>УДК 338.43</p> <p>С.П. Павлов, В.Г. Мединцев, В.Н. Мельник</p> <p>Расчет потребности в горюче-смазочных материалах для частей внутренних войск МВД Украины</p> <p><i>Предложена методика расчета потребности в горюче-смазочных материалах на год для частей внутренних войск МВД Украины.</i> С. 36–39.</p>	<p>UDC 338.43</p> <p>S.P. Pavlov, V.G. Medintsev, V.M. Melnik</p> <p>Calculation of the POL (petroleum, oil and lubricants) needs for the Troops of the Interior units</p> <p><i>The method of calculating the POL (petroleum, oil and lubricants) needs for the Troops of the Interior unit is given.</i> P. 36–39.</p>
<p>УДК 336</p> <p>С.П. Павлов, А.Г. Бондаренко</p> <p>Проблемы создания системы мониторинга рынка труда для комплектования внутренних войск рядовым и сержантским составом на контрактной основе</p> <p><i>Рассмотрена проблема комплектования внутренних войск личным составом по контракту в условиях государственно-управленческих изменений. Предложен алгоритм построения модели мониторинга рынка труда.</i> С. 40–44.</p>	<p>UDC 336</p> <p>S.P. Pavlov, O.G. Bondarenko</p> <p>Problems of creating labour monitoring market system in recruiting the Troops of the Interior by enlisted and non-commissioned personnel on the contract basis</p> <p><i>Problems of creating labour monitoring market system in recruiting the Troops of the Interior by enlisted and non-commissioned personnel on the contract basis under conditions of state-managerial changes are determined. An algorithm of the creation of labour market monitoring model is offered.</i> P. 40–44.</p>
<p>УДК 37.011</p> <p>В.С. Молдавчук</p> <p>Актуальные проблемы совершенствования воспитательной работы в внутренних войсках МВД Украины в процессе их реформирования</p> <p><i>Раскрыты особенности организации воспитательной работы с военнослужащими воинской службы по контракту и направления усовершенствования психологической работы с личным составом внутренних войск.</i> С. 45–49.</p>	<p>UDC 37.011</p> <p>V.S. Moldavchuk</p> <p>Actual problems of improving educational work in the Troops of the Interior at the reforming stage</p> <p><i>The peculiarities of organization of the educational work with the contract-based service personnel and the ways of improvement of psychological work with the Troops of the Interior personnel are disclosed.</i> P. 45–49.</p>
<p>УДК 159.9</p> <p>Г.К. Колисницкий</p> <p>Особенности морально-психологической подготовки работников милиции к боевому применению огнестрельного оружия</p> <p><i>Рассматривается методика комплексной антистрессовой подготовки персонала милиции к боевому применению огнестрельного оружия путем применения ролевого реалисти-тренинга.</i> С. 50–53.</p>	<p>UDC 159.9</p> <p>G.K. Kolisnitsky</p> <p>Peculiarities of moral-psychological training of the militia personnel for combat application of firearms</p> <p><i>Methods of complex anti-stress training of militia personnel for combat application of firearms by role reality-training are concerned.</i> P. 50–53.</p>
<p>УДК 159.9</p> <p>И.И. Липатов, И.И. Приходько, Д.В. Павлов</p> <p>Психологическая готовность военнослужащих внутренних войск к служебно-боевой деятельности в экстремальных условиях</p> <p><i>Показано влияние информационных стресс-факторов на психологическую готовность личного состава. Предложены основы программы психологической подготовки военнослужащих внутренних войск по диагностике, формированию и развитию психологической готовности военнослужащих внутренних войск к экстремальным условиям служебно-боевой деятельности.</i> С. 54–58.</p>	<p>UDC 159.9</p> <p>I.I. Lipatov, I.I. Prikhodko, D.V. Pavlov</p> <p>Psychological readiness of the Troops of the Interior military personnel for routine and combat activities under extreme conditions</p> <p><i>Influence of information stress-factors on psychological readiness of the personnel is shown. Program foundations on psychological training of the Troops of the Interior personnel including diagnostics, forming and development of psychological readiness of the military personnel for routine and combat activities under extreme conditions are proposed.</i> P. 54–58.</p>

- Бабак Сергій Анатолійович** – кандидат військових наук, старший науковий співробітник, начальник науково-організаційного відділу Академії внутрішніх військ МВС України, полковник (с. 15)
- Біленко Олександр Іванович** – кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри озброєння та стрільби Академії внутрішніх військ МВС України, підполковник (с. 31)
- Бондаренко Олександр Геннадійович** – старший викладач кафедри тилового забезпечення Академії внутрішніх військ МВС України, майор (с. 40)
- Войтович Сергій Антонович** – кандидат технічних наук, доцент, начальник кафедри бойового застосування та експлуатації АСУ, полковник, Харківський університет Повітряних Сил ім. Івана Кожедуба (с. 25)
- Демідов Борис Олексійович** – доктор технічних наук, професор, провідний науковий співробітник науково-дослідного відділу (автоматизованих систем управління командних пунктів тактичного рівня Повітряних Сил), Науковий центр Харківського університету Повітряних Сил ім. Івана Кожедуба (с. 25)
- Довбня Володимир Вікторович** – перший заступник начальника штабу ГУ ВВ МВС України, полковник (с. 9)
- Дробаха Григорій Андрійович** – доктор військових наук, професор, професор кафедри оперативного застосування внутрішніх військ Академії внутрішніх військ МВС України (с. 15)
- Клімов Сергій Борисович** – кандидат технічних наук, начальник штабу – перший заступник командувача Повітряних Сил Збройних Сил України, генерал-лейтенант (с. 25)
- Колісницький Геннадій Костянтинович** – старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки Донецького юридичного інституту Луганського державного університету внутрішніх справ, майор міліції (с. 50)
- Кривенко Олександр Васильович** – заступник начальника штабу ГУ ВВ МВС України – начальник організаційно-мобілізаційного управління, полковник (с. 21)
- Ліпатов Іван Іванович** – кандидат психологічних наук, професор, професор кафедри оперативного застосування внутрішніх військ Академії внутрішніх військ МВС України (с. 54)
- Медінцев В'ячеслав Геннадійович** – старший викладач кафедри тилового забезпечення Академії внутрішніх військ МВС України, підполковник (с. 36)
- Мельник В'ячеслав Миколайович** – старший викладач кафедри фундаментальних дисциплін Академії внутрішніх військ МВС України (с. 36)
- Молдавчук Василь Степанович** – начальник управління виховної роботи ГУ ВВ МВС України, заслужений працівник культури України, полковник (с. 45)
- Музичук Володимир Антонович** – кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри озброєння та стрільби Академії внутрішніх військ МВС України (с. 31)
- Науменко Марина Володимирівна** – ад'юнкт Харківського університету Повітряних Сил ім. Івана Кожедуба, капітан (с. 25)
- Павлов Дмитро Вадимович** – кандидат військових наук, старший науковий співробітник науково-дослідного центру Академії внутрішніх військ МВС України, майор (с. 54)
- Павлов Сергій Петрович** – начальник кафедри тилового забезпечення Академії внутрішніх військ МВС України, кандидат технічних наук, полковник (с. 36, 40)
- Приходько Ігор Іванович** – кандидат психологічних наук, старший науковий співробітник, начальник лабораторії науково-дослідного центру Академії внутрішніх військ МВС України, підполковник (с. 54)
- Розанова Людмила Володимирівна** – помічник начальника служби ракетно-артилерійського озброєння, старший лейтенант, військова частина А 1215 (с. 31)
- Сутюшев Тахір Анварович** – кандидат військових наук, доцент, старший науковий співробітник науково-дослідного центру Академії внутрішніх військ МВС України (с. 9)
- Ткаченко Микола Дмитрович** – кандидат військових наук, доцент кафедри тактико-спеціальної підготовки факультету військової підготовки Національного технічного університету “ХПІ”, підполковник (с. 15)
- Шмаков Олександр Миколайович** – доктор військових наук, професор, начальник кафедри оперативного застосування внутрішніх військ Академії внутрішніх військ МВС України (с. 4)